

Thực trạng nền kinh tế quốc dân Campuchia hiện nay có thể tóm tắt trong các đặc trưng sau đây: nền KTQD chưa có tích lũy từ nội bộ, TNQD chỉ đáp ứng được trên dưới 80% quỹ tiêu dùng, nợ quá hạn nước ngoài nhiều và hầu như không có khả năng thanh toán, nông nghiệp còn rất lạc hậu, năng suất công nghiệp thấp, giá thành cao, chất lượng kém, hạ tầng cơ sở bị tàn phá nặng nề sau nhiều thập kỷ chiến tranh. Hòa bình mới được lập lại nhưng chưa ổn định, hệ thống tài chính ngân hàng yếu kém, ngân sách liên tục bị thâm hụt, lạm phát "phi mã" nhập siêu, hoạt động thương mại thường xuyên rối loạn, cung cầu hàng hóa mất cân đối nghiêm trọng, hệ thống quản lý của nhà nước kém hiệu lực, các chính sách và luật pháp còn thiếu và yếu, tình trạng tham nhũng và lãng phí còn rất phổ biến và nghiêm trọng...

Bên cạnh những khó khăn trên, những tiềm năng phát triển đã bắt đầu xuất hiện: tình hình chính trị xã hội đã dần dần đi vào thế ổn định với việc thiết lập một chính phủ hòa hợp dân tộc do dân bầu và tình thế buộc phe đối lập đi vào thế hòa dịu. Mặt khác xu hướng đầu tư nước ngoài đã bắt đầu khởi sắc, mà nổi bật nhất là đầu tư của Thái Lan vào các lĩnh vực công nghiệp thực phẩm, ngân hàng, du lịch và khách sạn, bất động sản. Ngoài ra cũng phải kể đến hoạt động của các nhà tư bản nước ngoài và Khmer kiều ở các nước Singapore, Úc, Pháp, Mỹ... dưới hình thức kinh doanh thương mại thông qua các công ty trách nhiệm hữu hạn do người Khmer sở tại đứng tên, và gần đây là các hoạt động thâm nhập thị trường mạnh mẽ của các tổ chức kinh tế ở Singapore và Hồng Kông.

Hoạt động kinh doanh thương mại và đầu tư nước ngoài hiện nay ở Campuchia chỉ nhằm thỏa mãn những nhu cầu tiêu dùng trước mắt với qui mô nhỏ, chưa có những dự án đầu tư dài hơi làm động lực cho sự tăng trưởng của nền kinh tế. Theo chúng tôi, công tác quản lý thị trường hiện nay ở Campuchia sẽ phát huy tác dụng tốt, định hướng cho các hoạt động thương mại khi được thực hiện đồng bộ với các mặt công tác khác như hoàn thiện các chính sách kinh tế, thể chế hóa mọi hoạt động của các tổ chức kinh tế thuộc mọi thành phần, xây dựng mạng lưới quản lý thị trường vững mạnh.

1. Về các chính sách kinh tế

- **Đối với tài chính tín dụng:** Khai dậy mọi khả năng quản lý và sử dụng có hiệu quả mọi nguồn vốn trong xã hội, gấp rút ban hành luật đầu tư trong nước và nước ngoài, tạo môi trường thông thoáng cho việc lưu thông tiền tệ nhằm từng bước ổn định giá trị của đồng tiền. Có chính sách ưu đãi về tín

dụng để khuyến khích các thành phần kinh tế đầu tư sản xuất theo chiều sâu, hạn chế việc nhập ồ ạt hàng tiêu dùng bằng vốn vay nước ngoài.

- **Đối với thuế:** tăng cường các biện pháp quản lý chặt chẽ việc thu thuế trị giá gia tăng mới ban hành. Chỉ kiểm tra thu thuế xuất nhập khẩu nghiêm ngặt một lần ở các cảng (hoặc cửa khẩu) không thu thuế trong quá trình lưu thông hàng hóa trong nước, các loại thuế còn lại sẽ được thu trực tiếp ở người bán (nơi tiêu thụ). Tùy vào tính thiết yếu của mặt hàng mà sử dụng

phép xuất nhập khẩu, tránh tình trạng buôn lậu, lãng phí.

- **Lập lại trật tự kinh doanh trong nước:** Ngoài những quy định chung về đăng ký ngành hàng kinh doanh và hạch toán, cần quy định thêm việc đăng ký phạm vi và địa điểm kinh doanh. Ở các chợ đầu mối lớn ở Phnom Penh và một số tỉnh thành phố có cảng biển hoặc đường biên giới với các nước Việt Nam, Lào và Thái Lan, phải quy hoạch những khu vực buôn bán si của từng ngành hàng và có những quy chế về kinh doanh tiểu ngạch.

Một số suy nghĩ VỀ CÔNG TÁC QUẢN LÝ THỊ TRƯỜNG HIỆN NAY Ở CAMPUCHIA

SAM SEREIRATH

NCS. ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH

3. Tăng cường mạng lưới quản lý thị trường

Các chủ trương chính sách dù có hoàn hảo đến đâu đi nữa nhưng thiếu sự kiểm tra kiểm soát thì sẽ khó đạt được những kết quả mong muốn. Để thực hiện việc kiểm tra kiểm soát, thì mạng lưới quản lý thị trường cần phải được tăng cường vững mạnh đặc biệt trong điều kiện phức tạp của tình hình hiện nay cần phải được sự phối hợp giữa các ngành; thương mại, tài chính, hải quan, an ninh, và quân đội. Hiện nay chính phủ giao công tác quản lý thị trường cho Bộ thương mại đảm nhiệm, do vậy:

Ở cơ quan bộ cần thành lập ngay cục quản lý thị trường, và các sở thương mại thành lập các phòng quản lý thị trường. Các bộ phận này là cơ quan quản lý nhà nước thực hiện chức năng kiểm tra, giám sát hoạt động doanh nghiệp chứ hoàn toàn không làm chức năng của cơ quan thuế. Ngoài ra quản lý thị trường phải thực hiện nhiệm vụ phổ biến chủ trương, chính sách của nhà nước cho các đơn vị kinh doanh thuộc mọi thành phần kinh tế.

Ở các chợ mối lớn cần phải củng cố các ban quản lý chợ. Trưởng ban quản lý chợ phải là thành viên của tổ chức quản lý thị trường tại địa phương.

Nền sản xuất Campuchia hiện đang vận động theo cơ chế thị trường và mục đích tự do là phù hợp với điều kiện của đất nước và xu hướng chung của khu vực. Việc quản lý các hoạt động kinh doanh để thực hiện đúng chủ trương, chính sách và pháp luật của nhà nước là việc làm cần thiết để tạo được nề nếp tiến tới đưa nền kinh tế Campuchia hội nhập vào thị trường khu vực và thế giới ♣

thuế suất điều tiết xuất và nhập khẩu, khuyến khích hoặc hạn chế sản xuất và tiêu dùng. Chính sách thuế phải thể hiện rõ ý định nhà nước khi can thiệp vào hoạt động của thị trường.

2. Thể chế hóa hoạt động doanh nghiệp của các tổ chức kinh tế thuộc mọi thành phần

Các tổ chức kinh tế thuộc mọi thành phần phải hoạt động theo luật định. Hiện nay có hơn 600 công ty trách nhiệm hữu hạn và cổ phần đã đăng ký hoạt động, chưa kể số văn phòng đại diện của các công ty nước ngoài. Hầu hết các công ty này đều đăng ký hoạt động thương mại và đặc biệt là xuất khẩu. Bên cạnh đó còn có mạng lưới tư thương làm nhiệm vụ tiêu thụ một lượng hàng hóa lớn qua các chợ đầu mối lớn ở thủ đô Phnom Penh và ở các tỉnh biên giới với các nước Việt Nam và Thái Lan, chi phối quan hệ cung cầu thị trường.

Do đó, phải nhanh chóng thể chế hóa mọi hoạt động doanh nghiệp, trước mắt cần ban hành ngay luật thành lập doanh nghiệp, luật hoạt động của các loại công ty, luật phá sản v.v..

- **Tăng cường quản lý hoạt động kinh doanh xuất nhập khẩu:** tổ chức đăng ký ngành hàng kinh doanh bằng các chính sách kinh tế, thực hiện điều tiết vĩ mô hoạt động xuất nhập khẩu trong từng giai đoạn (khuyến khích, hạn chế hoặc nghiêm cấm). Xây dựng các quy chế về hạch toán thống nhất và thường xuyên kiểm tra tính trung thực của việc hạch toán. Việc thanh toán với khách hàng nước ngoài (kể cả hình thức hàng đổi hàng) nên tập trung thông qua một số đầu mối nhà nước để cân đối, theo dõi và cấp giấy